

helyén a sziklafelszín a legnagyobb részen már nem sokkal a burkolat felbontása után jelentkezett, azonban a K-i oldalon egy – már korábban részben feltárt – középkori pince Ny-i lezárását találtuk meg. A IV. ütem (Színház utca 1–7 előtti szakasz) területén kialakított két líra helyén a bolygatások alatt apró köves, középkori útréteget, alatta bronzkori kultúrréteget tudtunk megfigyelni. A III. ütem (Színház köz) a középkori Szent János ferences kolostor É-i kerengőfolyosójának területén található. Ezen a helyszínen a távhővezeték megépítésekor nem végeztek megelőző feltárást, így a kerengőfolyosó D-i felét dokumentálás nélkül elpusztították. A rekonstrukció során kiderült, hogy a munkaárkot a helyben kitermelt földdel töltötték vissza, így abban, noha már bolygatva, de a helyszínről származó leletanyagot – építészeti elemeket (pl. párkány, nyíláskeret), középkori és török kori kerámiatöredékeket, embercsontot – találtunk. Előkerült a K-i kerengőfolyosó falainak csonkolt vége, valamint *in situ* egy tardosi vörös mészkőlap darabja (sírkő?), melyhez D felől téglapadló kapcsolódott.

KOVÁCS ESZTER – TÓTH ANIKÓ

33. Budapest, I. Üri utca 45.

(KÖH 52246)

Kk, Tö, Kú, Ú

2012. március 26–29. között 4 napos régészeti megfigyelést végeztem a „Nem önálló rendeltetési egységből álló rezidencia iroda és kiállítótér átalakítása, felújítása, korszerűsítése, bővítése” projekt keretében, az Üri utca 45. sz. épület (hrs. 6649) udvarán. Az udvar területén csatornarekonstrukciót terveztek, részben a meglévő csatorna cseréjét végezték el, részben új, az esővíz elvezetésére szolgáló csatornaárkot ástak. Ez utóbbi ásásakor az udvar D-i felében nagy méretű törtkövekből álló, 80–90 cm széles falra bukkanunk, majd az árok vonalában barokk téglából épített pince boltozata került elő.

A K–Ny-i irányú kőfal egyik része habarcsos, másik fele inkább meszes kötésű volt. Láthatóan visszabontották a falat valamikor az udvar átalakításakor, vagy a pince átépítésekor. Amennyire a megfigyelés keretében lehetőségünk volt, tovább tisztítottuk a falat, valószínűleg folytatódott az udvar K-i, újkori kőfaláig. Elképzelhető, hogy a középkori telekhatár falát találtuk meg, azonban ennek tisztázásához további kutatásra lenne szükség.

Az újkori téglából épített boltozat széleit megfigyeltük az udvar középső és É-i felén. Úgy tűnik, folytatódik a pince a K-i telekhatárfal alatt, tehát ez is átnyúlhat a jelenlegi telek mögötti telekrészre. Ez is arra utal, hogy az eredeti telekhatár nem a jelenlegi helyén volt, hanem tovább húzódott az Országház utca felé eső telek területére. Az udvar É-i felében, a boltozat Ny-i oldalán előkerült a pince nyílása, láthatóan laza, törmelékes betöltéssel. A pince fölötti és a fal feletti vegyes épülettörmelékes rétegből 17–18. századi kerámiák kerültek elő, ekkor egyengethették el az udvart visszabontva a korábbi falakat, esetleges kisebb építményeket. A pinceboltozat D-i végénél és a K–Ny-i fal K-i felénél újkori, barokk téglából épített, négyzet alapú építményt figyeltünk meg az udvar DK-i sarkában. Ez is részben a korábbi falra, illetve azt visszabontva épült, betöltése tömör, sötét, agyagos, elszórtan újkori kerámiával.

A K–Ny-i törtköves fal mellett, a metszetalakban sikerült megfigyelni egy sötét agyagos réteget, amelyből kissé korábbi török kori kerámia került elő, ez jelentheti az udvar egy korábbi használati fázisát is. Sajnálatos módon a megfigyelés keretében nem tudtunk 60–70 cm-nél mélyebbre ásni, így nem lehetett tisztázni az udvar korábbi periódusait.

KISS VIRÁG

34. Budapest, I. Víziváros

Clark Ádám tér és Corvin tér közé eső területe (Szent István városrész)

(KÖH 39684)

B, Ró, Á, Kö, Kk, Tö, Kú, Ú

2012. május 21. és július. 18. között építkezést megelőző régészeti feltárást végeztünk a Bp. I. kerület, Kapucinus utca 9. sz. alatti, műemlékileg védett ház felújításához kapcsolódó földmunkák során. A Megbízó kérésére az udvarban tervezett épületek (garázs, melléképület, pillérek), valamint a falazott kerítés nyomvonalában, az alapozások szélességében és mélységében végeztük el a feltárást. Ezen kívül az épület kiszolgálására tervezett gépészeti berendezések: talajvíz-elvezető szivárgó, szennyvízcsatorna, pincelégcsereelő csatorna vonalában, valamint a K-i pincében végeztünk szintsüllyesztési munkákat.

Az udvar szinte teljes területét kövezett burkolattal borították a 18. század folyamán. A lerakott kövek a hosszú ideig tartó használat során sima és gömbölyded felületűekké koptak. A kerítés és a légcsereelő csatorna nyomvonala régészetileg negatívnak bizonyult, mivel az árkok laza, sittes modern feltöltésben haladtak. Az udvar 18. századi járószintje ÉNy felé erősen lejt, amit a lerakott kövezeten lehet a legszembetűnőbb nyom követni. A garázs tervezett helyén egy korábbi (18. századi) épület falait és sittel-törmelékekkel feltöltött terét találtuk meg. Az épületben történt mintegy másfél m-es szintemelést követően egy újabb járószintet alakítottak ki. Ennek felülete sárga agyaggal volt leszigetelve, és ezen feküdt a párnafákra erősített deszkapadló. Az épületben keletkezett tűz a padlót megsemmisítette, az agyagot pedig vörösre színezte. A kerületi kapubejáró mellé tervezett melléképület helyén egy szintén a 18. században épült melléképület állt. A házat egy későbbi időpontban elbontották, és kisebb alapterületen újraépítették. É-i fala így délebbre került, míg K-i, Ny-i és D-i fala a korábbi alapozásra épült. A helyiséget sárga agyagtapasztású padló borította, amely egy tűz során vörösre színeződött.

A műemlék épület udvari homlokzata elé tervezett vízvezető dréncső árkában több korszakból származó falazatokat találtunk. Az árok közepe táján egy széles pincelépcsőt tártunk fel, amelynek a 19. században elfalazott nyílása a középső pincetérbe vezet. A lépcsőt építészeti jellegzetességei miatt (szélesség, enyhe lejtésszög, vastag pofafalak, lépcsőfokok téglalapozása) a 18. század során épültek tartjuk. A lépcső É-i fele alatt vastag feltöltési réteget találtunk, amely török kori leletanyagot tartalmazott. A lépcsőtől Ny-ra egy kerek alakú, Árpád-kori leleteket tartalmazó szemétdödör alsó részét ástuk ki. Felső fele a ház közműárkainak ásásakor semmisült meg. Ettől Ny-ra egy téglalap alakú, újkori leleteket tartalmazó mészsztóló gödör került elő. A kapubejáró melletti pincelejáró körüli föld régészetileg szintén negatívnak bizonyult, hiszen a ház szinte összes közműbekötése ezen a helyen található. A magasan fekvő márgás altalajba ázott csövek beásási árkait tudtuk csak „feltárni”.